

Police Prevention Strategies of Mass Conflict

Received: 03, December, 2023

Accepted: 13, March, 2024

Article type: Research Article

PP: 91-124

DOI:

[10.22034/entezam.2024.1277137.2591](https://doi.org/10.22034/entezam.2024.1277137.2591)

Mahmoud Goudarzi

PhD Candidate in Crime Prevention,
Amin Police University. Email:

mahg.1353@gmail.com

Ahmadreza Radan

Faculty Member, Amin Police
University (Corresponding Author).
Email:

rahbordi@police.ir

Ali Azizi

Faculty Member, Amin Police
University. Email:

Aminali_azizi_1342@yahoo.com

Saeed Ramzanzadeh

Faculty Member, Amin Police
University. Email:

ramezan.s@gmail.com

Abstract

Background and objectives: Mass conflict is one of the violent crimes that, in addition to psychological and social damage, causes irreparable damage to people and severely disturbs social security. This phenomenon has continuously increased significantly over the past two decades. Therefore, this research was carried out with the aim of providing police prevention strategies of mass conflict.

Method: In terms of its objectives this study is of an applied research type and in terms of its nature it is a mixed-method (qualitative-quantitative) study. In the qualitative phase, the participants include professors of Police University, I.R.I. Preventive and Operation Police officers of Tehran, Alborz, West, and East Tehran, who have scientific and practical experience in the field of mass conflict management. They were selected purposefully and after collecting data, in the research process, theoretical saturation was reached in the 18th person. The data collection tool in the qualitative phase was semi-structured interview and the method of data analysis was content analysis. In the quantitative phase, which was carried out as a survey using a questionnaire tool, a statistical sample was taken in a targeted way among the chiefs of preventive police and deputy operations of the provinces and middle and high managers in the prevention police and deputy operations of I.R.I. Police with more than fifteen years of experience. 30 people were selected with management and at least MA degree. In the quantitative phase, based on the collected data, internal factors (IFE) and external factors (EFE) were evaluated, and then by forming the SWOT matrix, SO, ST, WO, and WT strategies were determined. Quantitative Strategy Planning Matrix (QSPM) has also been to prioritize the strategies developed for the prevention of mass conflict.

Findings: With a field investigation and a survey of experts in the field of crime prevention, internal factors (weaknesses and strengths) and external factors (opportunities and threats) with 13 weaknesses, 43 strengths (56 internal factors), 18 opportunities, and 16 threats (34 external factors) were presented separately.

Results: After determining the policing situation in the two current and future situations based on the acquired points, the current situation is "mildly aggressive" and the future situation is "strongly aggressive", 23 strategies have been formulated and then prioritized based on the acquired points, which are in accordance with the goals of the research. In order to strategically prevent mass conflict, these strategies should be operationalized.

Keywords: Crime prevention, Police prevention, Strategy, Environment, Mass conflict.

Citation(APA): Goudarzi, Mahmoud, Radan, Ahmadreza, Azizi, Ali, Ramzanzadeh, Saeed (2024). Police Prevention Strategies of Mass Conflict, *Journal of Social Order*, 16(1), 91-124.

Doi: [10.22034/entezam.2024.1277137.2591](https://doi.org/10.22034/entezam.2024.1277137.2591)

راهبردهای پیشگیری انتظامی از نزاع دسته‌جمعی

چکیده

زمینه و هدف: نزاع دسته‌جمعی ازجمله جرائم خشونت‌آمیزی است که علاوه بر آسیب روانی و اجتماعی، خسارت جبران‌ناپذیری بر افراد وارد کرده و امنیت اجتماعی را به‌شدت مخدوش می‌کند. این پدیده در طول دو دهه گذشته به‌طور مستمر افزایش چشمگیری داشته است؛ لذا این پژوهش با هدف ارائه راهبردهای پیشگیری انتظامی از نزاع دسته‌جمعی انجام شد.

روش: این پژوهش از نظر هدف، پژوهشی کاربردی و از منظر ماهیت، آمیخته (کیفی - کمی) است. در بخش کیفی، مشارکت‌کنندگان شامل استادان دانشگاه علوم انتظامی، مسئولین پلیس پیشگیری و عملیات در فراجا و استان‌های تهران، البرز، غرب و شرق تهران که دارای تجربه علمی و عملی در حوزه مدیریت نزاع دسته‌جمعی است که به‌صورت هدفمند انتخاب شدند و بعد از جمع‌آوری داده‌ها در فرایند پژوهش در نفر هجدهم به اشباع نظری رسید. ابزار گردآوری داده‌ها در بخش کیفی مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و روش تحلیل داده‌ها به شیوه تحلیل محتوا بوده است. در مرحله کمی که به‌صورت پیمایشی با استفاده از ابزار پرسش‌نامه انجام شده است، نمونه آماری به روش هدفمند از بین رؤسای پلیس پیشگیری انتظامی و معاونین عملیات استان‌ها و مدیران میانی و عالی در پلیس پیشگیری و معاونت عملیات فراجا با بیش از پانزده سال سابقه مدیریتی و حداقل مدرک کارشناسی‌ارشد به تعداد ۳۰ نفر انتخاب شدند. در بخش کمی، بر اساس داده‌های گردآوری‌شده، به ارزیابی عوامل داخلی (IFE) و عوامل خارجی (EFE) پرداخته و در ادامه با تشکیل ماتریس SWOT، راهبردهای ST، SO، WO و WT تعیین شده‌اند. به‌منظور اولویت‌بندی راهبردهای تدوین‌شده برای پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی نیز از ماتریس برنامه‌ریزی راهبرد کمی (QSPM) بهره‌برداری شده است.

یافته‌ها: با بررسی میدانی و نظرسنجی از خبرگان حوزه پیشگیری از جرم، عوامل درونی (ضعفها و قوت‌ها) و عوامل بیرونی (فرصت‌ها و تهدیدها) به تعداد ۱۳ ضعف، ۴۳ قوت (۵۶ عامل درونی)، ۱۸ فرصت و ۱۶ تهدید (۳۴ عامل بیرونی) احصاء و به تفکیک ارائه شد. نتیجه‌گیری: پس از تعیین وضعیت انتظامی در دو وضعیت موجود و آتی بر اساس امتیازات مکتسبه، وضعیت موجود «تهاجمی خفیف» و در وضعیت آتی «تهاجمی معطوف به قوت»، تعداد ۲۳ راهبرد تدوین و سپس بر اساس امتیازات مکتسبه اولویت‌بندی شده است که مطابق با اهداف تحقیق بود. در راستای پیشگیری راهبردی از نزاع دسته‌جمعی بایستی این راهبردها عملیاتی شوند.

کلیدواژه‌ها: پیشگیری از جرم، پیشگیری انتظامی، راهبرد، محیط، نزاع دسته‌جمعی.

دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۱۲

پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۳

نوع مقاله: مقاله پژوهشی

صص: ۹۱-۱۲۴

شناسه دیجیتال (DOI):

[10.22034/entezam.2024.1277137.2591](https://doi.org/10.22034/entezam.2024.1277137.2591)

محمود گودرزی

دانشجوی دکتری پیشگیری از جرم دانشگاه علوم انتظامی. رایانامه:

mahg.1353@gmail.com

احمدرضا رادان

عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسئول):

rahbordi@police.ir

علی عزیزی

عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم انتظامی امین. رایانامه:

ali_azizi_1342@yahoo.com

سعید رمضانزاده

عضو هیئت‌علمی دانشگاه علوم انتظامی امین. رایانامه:

ramezan.s@gmail.com

استناد (APA): گودرزی، محمود، رادان، احمدرضا، عزیزی، علی، و رمضانزاده، سعید (۱۴۰۳). راهبردهای پیشگیری انتظامی از نزاع دسته‌جمعی. نشریه علمی انتظام اجتماعی، ۱۶(۱)، ۹۱-۱۲۴.

شناسه دیجیتال: [10.22034/entezam.2024.1277137.2591](https://doi.org/10.22034/entezam.2024.1277137.2591)

خشونت و نزاع پدیده‌ای است که قسمت اعظم تاریخ مدون انسان در رابطه با آن رقم خورده است. نزاع و درگیری یکی از مصادیق خشونت در جوامع بوده و پدیده‌ای اجتماعی است که در تمام دوره‌ها کم‌وبیش دیده می‌شود. در گذشته این پدیده عامل ماندگاری بسیاری از انسان‌ها، جوامع، تمدن‌ها و فرهنگ‌ها بوده است. این مسئله و چگونگی استفاده از آن در مسائلی چون دفاع از آب، خاک، حیثیت، فرهنگ و تمدن و غیرت و حمیت مطرح بوده است. امروزه نزاع دسته‌جمعی یکی از شاخص‌های مهم وجود خشونت در جامعه تلقی می‌شود که بین افراد به وقوع می‌پیوندد و همه‌ساله بر اساس آمار و اخبار، تعدادی قربانی می‌گیرد (میرساردو، ۱۳۹۱: ۸۶). نزاع جمعی به‌عنوان ناسازگاری اهداف یا ارزش‌های بین گروه یا افراد در یک رابطه اجتماعی تعریف می‌شود که با تلاش برای کنترل دیگران و احساسات متخاصم نسبت به همدیگر همراه است.

نزاع نوعی بی‌نظمی در روابط اجتماعی میان افراد و گروه‌ها است که یکی از مهم‌ترین مسائل و چالش‌های انتظامی محسوب می‌شود. این مسئله پیامدهای اجتماعی گوناگونی در بردارد که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به کاهش امنیت در جامعه اشاره کرد.

پدیده نزاع و درگیری در جامعه به آن نوع آسیب‌های اجتماعی اطلاق می‌شود که با ایجاد اخلال در روابط اجتماعی، فضایی مملو از بغض، کینه و دشمنی را در بین افراد به وجود می‌آورد که این امر، زمینه را برای شروع نزاع و تنش‌های بعدی آماده می‌کند و جامعه را به لحاظ مادی و معنوی متضرر می‌سازد. این پدیده در کشورهایی که دارای بافت جمعیتی چندقومیتی است به‌عنوان پدیده‌ای مسئله‌ساز ظاهر می‌شود و کشور ما نیز از این امر مستثنا نیست. آمار نزاع و درگیری مربوط به آن دسته از آماری است که در کشور وجود دارد اما به دلایل فرهنگی و اجتماعی خاص، تعداد زیادی از نزاع‌ها و آثار ضرب و جرح‌ها از سوی افراد و خانواده‌ها به مراکز پلیس گزارش نمی‌شود و این

میزان شاید چند برابر مقدار گزارش شده به مراکز پلیس باشد (افشانی و کریمی منجر مؤئی، ۱۳۹۷: ۲۶).

آمارهای انتظامی کل کشور و سایر دستگاه‌های درگیر در برقراری امنیت حکایت از آن دارد که هر ساله بخشی از توان حاکمیتی صرف مدیریت بحران‌های ناشی از نزاع‌های فردی یا جمعی می‌شود. بسیاری از این نزاع‌ها موجب کشته و مجروح شدن افراد زیادی می‌شود و در نتیجه عمق احساسات انتقام‌جویانه را افزون‌تر می‌کند (عبداللهی، ۱۳۷۳: ۱۳). علاوه بر آن، یکی از مهم‌ترین جرائم برهم‌زننده نظم و امنیت جامعه، وقوع نزاع و درگیری بین مردم است. این نوع از جرائم همواره به‌عنوان یکی از مسائل خسارت‌آفرین به لحاظ جانی و مالی و البته سرمایه اجتماعی مطرح بوده و فرایند کلی توسعه را با چالش و اختلال روبه‌رو می‌سازد.

طبق آمار رسمی معاونت عملیات فراجا، آمار نزاع فردی و دسته‌جمعی در بین سایر جرائم فراوانی بیشتری دارد؛ این آمار در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸ روند افزایشی داشته به‌طوری‌که نزاع‌های فردی ۱۱ درصد و نزاع‌های دسته‌جمعی ۱۸ درصد رشد داشته است.^۱

اجرای پژوهش حاضر، موجب می‌شود علاوه بر موفقیت در پیشگیری راهبردی، فراجا از مدیریت قوی و یکپارچه در سازمان مطابق سیاست‌های کلی نظام برخوردار شود و با نتایج این پژوهش، واقعیت‌های پدیده نزاع دسته‌جمعی بهتر درک شده و افق‌های تازه‌ای در فرایند پیشگیری و ارتقای امنیت ایجاد شود و بدین طریق مسئولان فراجا برای پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی می‌توانند بهتر و دقیق‌تر تصمیم‌گیری نمایند؛ چراکه بدون داشتن طرح راهبردی، فرماندهی انتظامی نخواهد توانست برنامه عملیاتی کاربردی پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی را در سطح ملی جامعیت بخشد. با توجه به اهمیت و ضرورت پیش‌گفته در خصوص اجرای این پژوهش، پژوهش حاضر در تلاش است به این سؤال پاسخ دهد که راهبردهای پیشگیری انتظامی از نزاع دسته‌جمعی کدامند؟

۱. برای اطلاعات بیش‌تر ر. ک. به: گزارش سالانه مرکز فرماندهی و کنترل معاونت عملیات فراجا.

پیشینه پژوهش

بررسی سایت‌های علمی و سامانه پژوهشی فراجا در داخل کشور نشان می‌دهد تحقیقاتی با موضوع پیشگیری از جرائم خشونت‌آمیز و نزاع و درگیری انجام شده که تعداد آن در دو دهه گذشته به ۱۰۱ مورد می‌رسد و عمدتاً در نشریات علمی و تخصصی فراجا منتشر گردیده است؛ لیکن موضوع پیشگیری از جرائم خشن در پیشینه پژوهش‌های خارجی در کشورهای مختلف عمدتاً به پیشگیری از اعمال مجرمانه ناشی از خشونت پرداخته‌اند و هیچ طرح راهبردی در خصوص نزاع دسته‌جمعی با رویکرد پیشگیری انتظامی برای فراجا در این خصوص در پایگاه‌های مختلف یافت نشد. باوجوداین، در این بخش به برخی از پژوهش‌های مرتبط انجام‌شده در سطح داخل و خارج از کشور پرداخته شده است.

سوری و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر وقوع نزاع‌های دسته‌جمعی و راهکارهای پیشگیری از آن (مطالعه موردی: شهرستان رومشکان)» به این نتیجه رسیدند که مهم‌ترین مؤلفه‌های ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و اجتماعی شامل تعلق قومی و قبیله‌ای، تزلزل در مدیریت روستایی، ناکارآمدی شوراهای حل اختلاف، پایگاه اجتماعی - اقتصادی، نزاع‌های خانوادگی، خاستگاه خانوادگی، کنترل اجتماعی، قوم‌گرایی، آشنایی با قوانین حقوقی، همبستگی درون‌گروهی، پیوندهای خویشاوندی، مسائل ناموسی، عمومی‌شدن خشونت و نزاع، اختلافات ملکی، بیکاری، سطح آگاهی و تحصیلات، تجربه عینی نزاع و مسائل و خاطرات ناخوشایند گذشته قبیله از عوامل وقوع نزاع‌های دسته‌جمعی است.

رحمتی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «شناسایی عوامل مؤثر بر وقوع جرم درگیری (مطالعه موردی: شهر اردبیل)» نشان دادند که اثرگذاری ۱۰ متغیر از ۱۲ متغیر مستقل بر وقوع درگیری مورد تأیید قرار گرفته است و به‌ترتیب، متغیرهای پایگاه اقتصادی - اجتماعی، برچسب‌زنی، مسائل اجتماعی خانواده، خواستگاه مکانی - خانوادگی و محرومیت نسبی بیشترین تأثیر را در وقوع درگیری دارند.

رسولی و یاری‌مقدم (۱۳۹۹) به بررسی پژوهشی با عنوان «نقش شورای معتمد پلیس در پیشگیری از جرائم خشن (مطالعه موردی: معتمدین شهر گرگان)» پرداختند که یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد رؤسای کلانتری‌ها با استفاده از ظرفیت مشارکت معتمدین (مردم) می‌توانند منجر به پیشگیری از جرائم خشن در شهر گرگان شوند و در مجموع نیز می‌توان گفت جلب اعتماد مردم و مشارکت مردمی در تأمین و حفظ امنیت، مهم‌ترین دستاورد نیروی انتظامی است.

یزدان‌پرست و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «علت‌یابی و آسیب‌شناسی نزاع در شهرستان کازرون و نقش پلیس در کاهش آن» به این نتیجه رسیدند که رابطه متغیرهای قانون‌گریزی، قوم‌گرایی، احساس محرومیت و رضایت از زندگی با نزاع معنادار است. همچنین یافته‌های حاصل از تحلیل رگرسیون چندگانه هم‌زمان بین متغیرهای پژوهش نشان داد؛ قوم‌گرایی، احساس محرومیت، رضایت از زندگی، قانون‌گریزی، وضعیت تأهل، وضعیت شغلی، تحصیلات، سابقه شرکت در نزاع و دفعات شرکت در نزاع، پیش‌بین معنادار نزاع هستند.

حسینی و نجاری (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «بررسی میزان گرایش به نزاع و درگیری در بین شهروندان (مورد مطالعه: شهر ارومیه)» به این نتیجه رسیدند که بین سن، میزان تحصیلات و پایگاه اجتماعی و اقتصادی شهروندان و گرایش به نزاع و درگیری رابطه وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد بین مناطق پنج‌گانه شهری ارومیه و گرایش به نزاع و درگیری تفاوت وجود دارد.

شریف‌زاده (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان «چالش‌های حقوقی و پلیسی نظارت بر مجرمان سابقه‌دار» انجام داد. یافته‌های تحقیق نشان داد که موضوع نظارت بر مجرمان سابقه‌دار از جهات مختلف از جمله مفهومی، به دلیل فقدان معیار یا مصادیق قانونی جرم و مجرم سابقه‌دار و تبیین امکانات و نیازهای پلیس و کم و کیف آن‌ها و همچنین از جهت قانونی و اجرایی با کاستی‌ها و مشکلات زیادی مواجه است.

امام‌وردی محمدی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهش خود با عنوان «موانع و مشکلات مدیریتی فرماندهان در مبارزه با پدیدهٔ نزاع و درگیری در استان خراسان شمالی» به این نتیجه رسیدند که چالش‌های بین‌سازمانی با امتیاز (۱/۹۲) در رتبهٔ اول و چالش‌های سازمانی با امتیاز (۱/۷۷)، چالش‌های اجتماعی با امتیاز (۱/۷۳) و چالش‌های حقوقی و قانونی با امتیاز (۱/۵۸) در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

رامون اسپیج^۱ (۲۰۰۶) با استفاده از تحقیقات بومی و منطقه‌ای در کنار استفاده از نظریات عام و جهان‌شمول در تبیین پدیدهٔ خشونت و ستیزه‌جویی به بررسی این معضل اجتماعی پرداخته است. وی در یکی از مهم‌ترین تحقیقات خود با عنوان «جنبه‌هایی از خشونت اوباشگری و رفتارهای خشن» می‌گوید خشونت تحت تأثیر عوامل زیر به‌وجود می‌آید: ۱. هیجان‌زدگی؛ ۲. ایجاد هویت مردانه؛ ۳. هویت‌یابی منطقه‌ای و محلی؛ ۴. مدیریت فردی و کسب شهرت؛ ۵. احساس همبستگی و تعلق؛ و ۶. قدرت و خودمختاری.

ساید^۲ (۲۰۱۴) تحقیقی با «عنوان بررسی تعارض روستایی: آداب‌ورسوم، نمادها و مراسم بزرگداشت» در منطقهٔ موئل در ایرلند شمالی انجام داد که یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد وجود آداب‌ورسوم مختلف و نمادها و فرقه‌گرایی عامل درگیری و نزاع در روستای موئل است؛ همچنین تغییرات اداری به‌تصویب-رسیده در خصوص ساخت‌وساز، تنش‌ها و نزاع‌ها را در آینده دوجندان می‌نماید.

امانوئل و ندیموا^۳ (۲۰۱۳) پژوهشی با عنوان «مکانیسم‌های سنتی حل نزاع» در منطقهٔ گروناوا در شمال تانزانیا انجام دادند که یافته‌های کمی حاکی از آن بود ۷۵ درصد از پاسخ‌گویان کمبود زمین برای چراگاه و کشت، کمیابی آب و دام و روابط خانوادگی را عامل اصلی نزاع در جامعهٔ گروناوا می‌دانند. حدود ۶۰ درصد از پاسخ‌گویان نقش مهمی برای سازوکارهای سنتی در حل‌وفصل اختلافات قائل هستند؛ درحالی‌که ۵۵ درصد از پاسخ‌گویان سازوکارهای مدرن را در حل‌وفصل

1. Spaij

2. Side

3. Emanuel & Ndimbwa

اختلافات ترجیح می‌دهند.

پیشگیری از جرم

در بحث درباره مفهوم پیشگیری و مصداق‌های آن دو جهت‌گیری کلی دیده می‌شود. برخی از جرم‌شناسان مفهوم موسعی برای تدابیر پیشگیرانه قائل شده و گروهی دیگر، پیشگیری را در مفهوم محدود و مضیق به‌کار می‌برند. مطابق مفهوم موسع، انجام هر اقدامی که علیه جرم بوده و آن را کاهش دهد، پیشگیری محسوب می‌شود. بر اساس این برداشت انواع تدابیر کیفری و غیر کیفری، چه مربوط به قبل و چه مربوط به بعد از وقوع جرم، پیشگیری محسوب می‌شود؛ بنابراین، در این تعبیر، حتی تعقیب و دستگیری بزهکاران، اعمال مجازات یا تعلیق اجرای آن، الزام آنان به جبران خسارت مجنی‌علیه و فردی کردن مجازات توسط قاضی نیز پیشگیری به‌شمار می‌آید. پس این مفهوم طیف وسیعی از اقدامات کیفری و غیر کیفری را در برمی‌گیرد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳: ۷۲۷). در جرم‌شناسی پیشگیرانه، پیشگیری مفهوم مضیقی پیدا کرده است. در این مفهوم، پیشگیری به مجموعه وسایل و ابزارهایی اطلاق می‌شود که دولت برای مهار بهتر بزهکاری از طریق حذف یا محدود کردن عوامل جرم‌زا یا از طریق اعمال مدیریت مناسب نسبت به عوامل محیط فیزیکی و محیط اجتماعی موجد فرصت‌های جرم به‌کار می‌برد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۳: ۷۴۰). پیشگیری در مفهوم غیرقهری و مضیق خود به پیشگیری وضعی و پیشگیری اجتماعی تقسیم می‌شود؛ لیکن در این پژوهش چون نویسندگان به‌دنبال طرح راهبردی برای پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی هستند لذا معیار «عامل مداخله‌گر» در اینجا نقش اساسی دارد؛ از این‌رو، در زیر به انواع پیشگیری بر اساس معیار «عامل مداخله‌گر» پرداخته شده است.

پیشگیری اجتماعی: مجموعه اقدامات پیش‌گیرنده‌ای است که به‌دنبال حذف یا خنثی کردن آن دسته از عواملی است که در تکوین جرم مؤثر بوده‌اند. پیشگیری اجتماعی، به‌طور غیرمستقیم در مقام جلوگیری از مجرم‌شدن افراد جامعه است؛ به‌عبارتی دیگر، هدف این شاخه از پیشگیری، جلوگیری از تبدیل شدن بزهکاران بالقوه به بزهکاران بالفعل است (شاکری، ۱۳۸۲: ۱۱).

پیشگیری انتظامی: سازمان نیروی انتظامی (پلیس) یکی از متولیان امنیت عمومی است و عمده وظیفه آن، پیشگیری انتظامی است. پیشگیری انتظامی، از آن جهت اهمیت دارد که حافظ نظم و امنیت اجتماعی است (بیات و همکاران، ۱۳۷۸: ۳)؛ بنابراین، کشف و پیشگیری موفقیت‌آمیز از جرم، به‌نوعی به ارتباط میان اجتماع و مأموران امنیتی و انتظامی بستگی دارد (هیکس و گولت^۱، ۱۳۷۶: ۳۲). در تعریف پیشگیری انتظامی می‌توان گفت: «پیشگیری انتظامی عبارت است از مهار و کنترل جرم از طریق اقدامات پلیسی؛ نظیر افزایش گشت‌های انتظامی و حضور ملموس مؤثر پلیس در سطح شهر در جهت جلوگیری از اعمال مجرمانه و کاهش تکرار جرم در چارچوب قانون و نیز، بررسی روند بزهکاری و علل وقوع آن، به‌منظور اتخاذ تدابیر مقابله با مجرم و انجام اقدامات فوری در امر مبارزه با بزهکاری و جرائم و همکاری با سازمان‌های مسئول در زمینه کاهش جرائم» (میرزایی مطلق، ۱۳۸۱: ۲). در پیشگیری انتظامی، در سطح ملی و عمومی انتظار است که پلیس و نیروهای حافظ امنیت، به‌جای مبارزه با معلول، با انجام تحقیقات علمی برای ریشه‌یابی علت‌ها تلاش کنند. پلیس در انجام چنین وظیفه مهمی نیازمند ابزار کار است. یکی از این ابزارها، داشتن اختیارات قانونی و سازمانی منسجم است (گل‌محمدی خامنه، ۱۳۸۵: ۲). همچنین، پیشگیری انتظامی نیازمند تجهیزات، فناوری، متخصصان، افزایش قدرت کشف، بسترهای قانونی، توان انتظامی، اشراف اطلاعاتی و سازمان‌دهی است (فرجی‌ها، ۱۳۸۹: ۲۵).

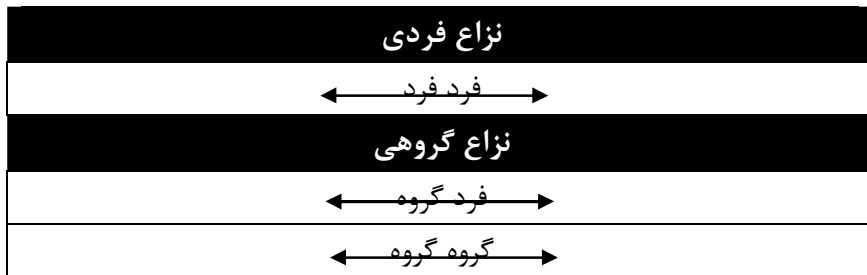
پیشگیری وضعی: پیشگیری وضعی بر این واقعیت مبتنی است که برخلاف به‌کار بستن تدابیر مختلف پیشگیری اجتماعی، بازهم به دلایل مختلف، بزهکاری و بزه‌دیدگی اتفاق خواهد افتاد. حذف بزهکاری، در عمل تقریباً محال است. تدابیر پیشگیری وضعی با در نظر گرفتن وضعیت پیش از بزهکاری، درصدد تغییر وضعیت مشرف بر جرم و تبدیل معادله جرم به ضرر مجرم است (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۸۴: ۷۵).

1. Herbert G. Hicks & C. Ray Gullett

نزاع و درگیری

منازعه در لغت به معنای نزاع کردن و ستیزه کردن آمده است و کسی که دست به چنین رفتاری می‌زند منازع به معنای نزاع‌کننده یا ستیزه‌کننده نامیده شده است (معین، ۱۳۸۷: ۲۵۳). از نظر اصطلاحی منازعه از مادهٔ نزاع و نزاع به معنای درگیری و زدوخورد بوده (حبیب‌زاده و جعفری، ۱۳۸۸: ۹۰) و در نتیجه نیاز به اقدام متقابل دارد (گلدوزیان، ۱۳۸۶: ۱۸۳)؛ یعنی آنکه افراد حاضر در منازعه هم صدمه بزنند و هم صدمه ببینند؛ بنابراین اگر شخص (الف) با (ب) زدوخورد بکنند، اولی، دومی را بزند و دومی، اولی را بزند می‌گویند این دو نفر باهم منازعه کرده‌اند (پاد، ۱۳۸۵: ۱۵). بدین ترتیب منازعه در صورتی محقق می‌شود که عمل شرکت‌کنندگان در نزاع طرفینی باشد (زراعت، ۱۳۸۶: ۴۸)؛ بنابراین اگر یک‌طرف، طرف دیگر را مورد ضرب و شتم قرار داده و آن‌طرف حالت انفعالی داشته و واکنشی از خود نشان ندهد نمی‌توان گفت منازعه شکل گرفته است. یا به عبارت دیگر منازعه درگیری یا دعوایی است که معمولاً با انگیزه‌های مختلف، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و... در درون یا بیرون جوامع عشایری، روستایی یا شهری به‌طور محدود یا گسترده و به‌صورت مسلحانه یا غیرمسلحانه بین عده‌ای از افراد به وقوع می‌پیوندد که معمولاً منجر به وارد آمدن خسارت مادی یا معنوی می‌شود و سرانجام ممکن است به‌صورت رسمی یا غیررسمی به‌طور نسبی پایان پذیرد یا بالطبع خسارت وارده، خود منشأ درگیری‌های دیگر گردد و تا مدت‌ها به اشکال مختلف ادامه یابد (عادلی، ۱۳۹۲: ۱۲۶).

نزاع که یکی از انواع خشونت در جوامع تلقی می‌شود و علل وقوع آن ممکن است تحت عوامل مختلف باشد که طی وقوع آن بین دو یا جمعی از افراد جامعه درگیری فیزیکی به‌وجود آمده و موجب ضرب و جرح و حتی قتل یک یا چند نفر شود. نزاع شامل دو نوع فردی یا گروهی است. در نوع اول در هر طرف نزاع یک نفر قرار دارد؛ به عبارت دیگر درگیری یک نفر با نفر دوم دیگر به یک منازعه منجر می‌گردد، اما در حالت دوم یک گروه با گروه یا فرد دیگر درگیر می‌شوند؛ بنابراین، از نظر افراد اشکال درگیری به‌صورت ذیل است.

به حالت اول، نزاع فردی و حالت دوم و سوم نزاع گروهی یا جمعی گفته می‌شود. البته بسیاری از نزاع‌های گروهی، محصول گسترش نزاع فردی میان دو نفرند که با حضور و شرکت دیگران تبدیل به منازعه گروهی می‌شود (خراطها و جاوید، ۱۳۸۴: ۲۵).

راهبرد^۱

راهبرد عبارت است از برنامه‌ای که مسیر رسیدن به اهداف اساسی را مشخص می‌کند (حسن‌بیگی، ۱۳۹۴: ۷۱). به‌طور کلی، راهبرد برنامه‌ای جامع برای عمل است که جهت‌گیری‌های عمده سازمان را معین می‌کند و رهنمودهایی برای تخصیص منابع در مسیر کسب هدف‌های بلندمدت سازمانی ارائه می‌دهد (رضاییان، ۱۳۹۵: ۲۶۷). راهبرد در مفهوم جدید، علم و هنری است که برای حمایت از سیاست ملی علاوه بر قدرت نظامی، سایر عوامل قدرت ملی در ابعاد سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را متناسب با شرایط ژئوپلیتیک^۲ کشور برای نیل به اهداف ملی با استفاده از روش‌های علمی و منطقی باهم تلفیق، هماهنگ و به‌کار می‌گیرد.

همچنین، طرح راهبردی فرایندی است که راهبردهای مناسب را برای رسیدن به اهداف خاص تولید می‌کند. طرح راهبردی فرایندی است که طی آن سؤال‌ها، بحث‌ها و مشکلات طرح و سپس رفع شده و اغلب کیفیت تصمیمات راهبردی را نیز تعیین می‌کند. درواقع، طرح راهبردی سندی است که در آن

1. Strategy
2. geopolitics

سازوکارها، چگونگی تمرکز منابع، خروجی‌ها و نتایج موردنظر با در نظر گرفتن متغیرهای محیطی برای یک افق مشخص تدوین می‌شود. از طرفی، یک مدیریت راهبردی به دنبال این است که سازمان چه چیزی می‌خواهد باشد و چگونه باید به آن برسد (رایینز و سنزو^۱، ۱۳۷۹). برخی اندیشمندان، برنامه‌ریزی راهبردی را در نه مرحله شامل شناسایی مأموریت، اهداف و راهبردهای جاری سازمان؛ تجزیه و تحلیل محیط؛ شناسایی فرصت‌ها و تهدیدها؛ تجزیه و تحلیل منابع سازمان؛ شناسایی قوت‌ها و ضعف‌ها؛ ارزیابی مجدد مأموریت و اهداف سازمان؛ تدوین راهبردها؛ اجرای راهبردها و ارزیابی نتایج، ذکر کرده‌اند (حسن‌بیگی، ۱۳۹۴: ۲۴۶).

محیط

رویکردهای متفاوتی برای تعریف محیط و همچنین طبقه‌بندی محیط‌ها وجود دارد. محیط معمولاً به دودسته بیرونی و داخلی طبقه‌بندی می‌شود (برایسون^۲، ۱۳۸۱: ۳۴). محیط سازمانی شامل عوامل خارجی و داخلی است. این محیط باید همواره بررسی شود تا بتواند عوامل مؤثر بر موفقیت سازمان را تعیین کند. بررسی محیطی به مالکیت و بهره‌برداری از اطلاعات در مورد موقعیت‌ها، الگوها، گرایش‌ها و روابط در محیط داخلی و خارجی سازمان اشاره دارد. این بررسی به مدیران کمک می‌کند تا مسیر آینده سازمان را تعیین کنند. در این گام ضعف‌ها، قوت‌ها، تهدیدها و فرصت‌های موجود در محیط شناسایی می‌شود. یک سازمان در زمان تعیین راهبرد، باید از فرصت‌ها نهایت استفاده را ببرد و تهدیدها را به حداقل برساند. یک تهدید برای یک سازمان ممکن است فرصتی برای سازمانی دیگر باشد.

محیط داخلی از اجزایی تشکیل شده است که درون سازمان پلیس یافت می‌شوند و تأثیر نسبتاً مشخص و فوری بر مدیریت پلیس دارند. تحلیل محیط داخلی؛ منابع و قابلیت‌های ملموس و غیرملموس سازمان تحلیل می‌گردد و هر کدام از آن‌ها با توجه به وضعیتشان نقاط ضعف یا قوت قلمداد می‌شوند.

1. Robins & Szenzo
2. John Moore Bryson

وضعیت منابع مالی، سرمایه‌های انسانی، ساختار و تجهیزات، برنامه‌ها و راهبردها، ارزش‌های مشترک، تعامل کارکنان با یکدیگر و مدیریت، انعطاف و چابکی، فناوری و دانش سازمانی، نگرش کارکنان، تعهد سازمان و سایر ظرفیت‌ها و روندهای مثبت و منفی درون سازمانی تحلیل می‌گردد (خزائی و اوضاعی، ۱۳۹۸: ۴۰).

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، پژوهشی کاربردی و از منظر ماهیت، آمیخته (کیفی - کمی) است. در بخش کیفی، مشارکت‌کنندگان شامل کلیه خبرگان و صاحب‌نظران حوزه طرح راهبردی پیشگیری انتظامی از نزاع دسته‌جمعی در فرماندهی کل انتظامی (استادان گروه انتظامی دانشگاه علوم انتظامی، مسئولین پلیس پیشگیری، عملیات در فراجا و استان‌های تهران، البرز، غرب و شرق تهران) هستند که به‌صورت هدفمند انتخاب شدند و بعد از جمع‌آوری داده‌ها در فرایند پژوهش در نفر هجدهم به اشباع نظری رسید. ابزار گردآوری داده‌ها در بخش کیفی مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و روش تحلیل داده‌ها به شیوه تحلیل محتوا بوده است. در مرحله کمی که به‌صورت پیمایشی با استفاده از ابزار پرسش‌نامه انجام شده است، نمونه آماری متناسب با ارتباط با طرح راهبردی در فراجا به روش هدفمند از بین رؤسای پلیس پیشگیری و معاونین عملیات استان‌ها و مدیران میانی و عالی در ستاد پلیس پیشگیری و معاونت عملیات فراجا با بیش از پانزده سال سابقه مدیریتی و دارای حداقل مدرک فوق‌لیسانس به تعداد ۳۰ نفر انتخاب گردیدند. در بخش کمی، بر اساس داده‌های گردآوری‌شده، به ارزیابی عوامل داخلی (IFE) و عوامل خارجی (EFE) پرداخته و در ادامه با تشکیل ماتریس SWOT، راهبردهای SO، ST، WO و WT تعیین شد. به‌منظور اولویت‌بندی راهبردهای تدوین‌شده برای پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی نیز از ماتریس برنامه‌ریزی راهبرد کمی (QSPM) بهره‌برداری شده است.

توزیع فراوانی نمونه برحسب سن خدمتی

جدول شماره (۱) ویژگی نمونه آماری برحسب سن خدمتی را نشان می‌دهد؛ که در فاصله سنی ۱۶ تا ۲۰ سال، پنج نفر معادل ۱۷ درصد؛ فاصله سنی ۲۱ تا ۲۵ سال، دوازده نفر معادل ۴۰ درصد؛ در فاصله سنی ۲۶ تا ۳۰ سال، نه نفر معادل ۳۰ درصد و فاصله سنی ۳۱ تا ۳۷ سال، چهار نفر معادل ۱۳ درصد بودند. این تعداد در جدول زیر به صورت عینی و به تفکیک قابل مشاهده است.

جدول شماره (۱) درصد و فراوانی جامعه آماری برحسب سن خدمتی

سابقه خدمتی	فراوانی	درصد
۱۶ الی ۲۰	۵	۱۷٪
۲۱ الی ۲۵	۱۲	۴۰٪
۲۶ الی ۳۰	۹	۳۰٪
۳۱ الی ۳۷	۴	۱۳٪
مجموع	۳۰	۱۰۰٪

توزیع فراوانی نمونه برحسب تحصیلات

جدول شماره (۲) ویژگی نمونه آماری برحسب تحصیلات را نشان می‌دهد. با توجه به جدول مشخص می‌شود که ۲۰ نفر از افراد معادل ۶۷ درصد دارای مدرک تحصیلی فوق لیسانس و تعداد ۱۰ نفر دارای مدرک تحصیلی دکتری معادل ۳۳ درصد به تفکیک قابل مشاهده است.

جدول شماره (۲) درصد و فراوانی جامعه آماری برحسب تحصیلات

مدرک تحصیلی	فراوانی	درصد
فوق لیسانس	۲۰	۶۷٪
دکتری	۱۰	۳۳٪
مجموع	۳۰	۱۰۰٪

در ادامه عوامل محیطی پس از استعلام از جامعه آماری برای غربال و اعتبارسنجی به قضاوت خبرگان گذاشته شد. پس از امتیازدهی که با فرمول CVR برخی از آن‌ها حذف و برخی دیگر احصا و برای امتیازدهی در ماتریس‌های EFE و IFE درج شدند و با استفاده از مصاحبه و نظرسنجی از خبرگان حوزه پیشگیری از جرم، عوامل درونی (ضعف‌ها و قوت‌ها) و عوامل بیرونی (فرصت‌ها و تهدیدها) به تعداد ۱۳ ضعف، ۴۳ قوت (۵۶ عامل درونی)، ۱۸ فرصت و ۱۶ تهدید (۳۴ عامل بیرونی) و جمعاً تعداد ۹۰ عامل درونی و بیرونی احصاء شد که به تفکیک ارائه شده است.

ضعف‌ها و آسیب‌های محیط درونی

- ۱W کم‌توجهی به معیشت و رفاه خانواده کارکنان؛
- ۲W کم‌تجربگی پلیس؛
- ۳W مماشات با مجرمان؛
- ۴W مهیا نبودن شرایط گفت‌وگو در نزاع‌های شدید؛
- ۵W ضعف کنترل؛
- ۶W امکان افراط یا تفریط مأموران برای دستگیری عاملین نزاع در زمان کمبود نیرو؛
- ۷W تحت تأثیر جو تماشاگران؛
- ۸W شائبه جانب‌داری از طرفین دعوا؛
- ۹W ناهماهنگی در مدیریت صحنه
- ۱۰W تأخیر در مداخله پلیس در نزاع؛
- ۱۱W ضعف آموزش و نداشتن مهارت؛
- ۱۲W نداشتن برآورد عملیاتی؛
- ۱۳W عدم اشراف اطلاعاتی بر چالش‌های فصلی.

قوّت‌ها و توانمندی‌های محیط درونی

- ۱S آشنایی به زبان محلی و تناسب‌اندام؛
- ۲S بومی‌بودن کارکنان؛
- ۳S تأمین نیازهای فیزیولوژیکی کارکنان؛
- ۴S حمایت سازمانی؛
- ۵S جرأت، شهامت و قدرت بدنی؛
- ۶S سرعت عمل و حضور به‌موقع در صحنه؛
- ۷S روان‌شناس بودن پلیس؛
- ۸S شدّت عمل و بی‌طرفی در رسیدگی؛
- ۹S رعایت اصل حضور مقتدرانه و حضور با استعداد کافی در صحنه‌های درگیری؛
- ۱۰S اولویت اصل اِشراف اطلاعاتی و برآورد صحیح از صحنه درگیری؛
- ۱۱S دستگیری سردسته‌ها و اراذل‌واوباش؛
- ۱۲S فن مذاکره و اقناع کارکنان برای مدیریت صحنه؛
- ۱۳S پیش‌یابی و شایسته‌گزینی داوطلبان کارکنان انتظامی؛
- ۱۴S داشتن صوت غالب یا بلندگو برای مانور روانی بین جمعیت؛
- ۱۵S داشتن صبر و حوصله و پرهیز از تصمیم‌گیری عجولانه؛
- ۱۶S تجربه کافی پلیس در برخورد با نزاع و آشنایی با شگردهای کنترل نزاع؛
- ۱۷S شناسایی لیدرهای نزاع و عاملین و حامیان نزاع؛
- ۱۸S برخورد اول پلیس و آشنایی با قانون به‌کارگیری سلاح؛

- ۱۹S عملیات روانی، آگاه‌سازی و افکارسنجی در مورد وظایف پلیس؛
- ۲۰S عرق سازمانی و باور عمیق دینی، تعهد خدمتی و وجدان کاری؛
- ۲۱S اولویت شناسایی و دستگیری عاملان اصلی نزاع؛
- ۲۲S عملیات جمع‌آوری سلاح سرد و گرم قبل، حین و بعد از درگیری؛
- ۲۳S اولویت بهره‌گیری از تجهیزات و سلاح‌های غیرکشنده بر کشنده؛
- ۲۴S مدیریت حمل، نگهداری و انتقال دستگیرشدگان از صحنه درگیری؛
- ۲۵S مدیریت چگونگی دستگیری مجرمان و تفکیک در زمان نگهداری؛
- ۲۶S مهارت‌های دفاع شخصی و آمادگی جسمانی؛
- ۲۷S درک پلیس از وضعیت بزه‌دیده و احساس همدردی؛
- ۲۸S شناخت و تسلط کافی بر جغرافیای سرزمین نگهبانی؛
- ۲۹S برگزاری آموزش‌های حین خدمت در مورد وضعیت سرزمین نگهبانی برای کارکنان منتقله جدیدالورود؛
- ۳۰S داشتن قدرت تاب‌آوری و کنترل خشم؛
- ۳۱S شناخت تیپ‌های مختلف شخصیتی و اقلان‌سازی؛
- ۳۲S توان کنترل صحنه و پیشگیری از شایعات منتشرشده در فضای مجازی؛
- ۳۳S ارتباط مداوم و مناسب با سلسله‌مراتب فرماندهی؛
- ۳۴S توان عملیات روانی در مأموریت و شناخت زمینه‌ها و عوامل تنش‌زای حوزه استحقاقی؛
- ۳۵S ضرورت موقعیت‌شناسی، توانایی تشخیص و چگونگی رفتار پلیس و قدرت تحلیل فردی؛
- ۳۶S برگزاری کارگاه توانمندسازی چالش‌های قومیتی برای کارکنان؛

- ۳۷S وجود خودروهای مقاوم در مقابل پرتاب سنگ و چوب استفاده از لباس‌های مقاوم و سبک؛
- ۳۸S شناخت پیشینه تاریخی نزاع و تسلط بر تجارب نزاع‌های قبلی؛
- ۳۹S پلیس به‌منزله مجاهد فی سبیل الله و مقبولیت عمومی؛
- ۴۰S وجود یگان امداد به‌عنوان یگان واکنش سریع برای کمک به کوپ؛
- ۴۱S وجود امکانات مستندسازی برای مرعوب ساختن و پیشگیری از تداوم نزاع؛
- ۴۲S وجود مرکز فرماندهی و کنترل منسجم (مرفوک) برای هماهنگی برای بسیج نیروها و پشتیبانی عملیاتی؛
- ۴۳S انسجام در پیشگیری از غافلگیری و پیشگیری از تنش.
- فرصت‌ها و ظرفیت‌های محیط بیرونی**
- ۱O امکان بهره‌گیری از نفوذ معتمدان، ریش‌سفیدان و بزرگان محله در حل‌وفصل نزاع؛
- ۲O امکان شناسایی لیدرهای نزاع و حامیان آنان از طریق همیاری مردم محلی؛
- ۳O اعتماد و حمایت مردم از پلیس؛
- ۴O وجود صداوسیما برای تشریع عملکرد پلیس برای مردم و جلب رضایت‌مندی آنان؛
- ۵O امکان استفاده از منابع؛
- ۶O وجود افراد باانگیزه برای همکاری با پلیس؛
- ۷O آشنایی مردم با قوانین؛
- ۸O امکان پیشگیری از عاملین شرارت؛

- ۹O استفاده از ظرفیت بسیج و یارکشی در نزاع‌های سنگین؛
- ۱۰O امکان ارتباط با مسئولین قضایی، ایجاد تعامل با سایر ادارات دولتی؛
- ۱۱O تعامل با بزرگان و معتمدین محلی و شورای محل برای کنترل نزاع؛
- ۱۲O شناسایی افراد معتمد و صاحب اعتبار محلی؛
- ۱۳O امکان مسئول‌سازی سازمان‌های متولی و مرتبط با رفع کانون‌های نزاع؛
- ۱۴O شناخت ویژگی‌های اخلاقی هر منطقه و قوم و قبیله؛
- ۱۵O فرصت پیگیری جبران خسارات زیان‌دیدگان از نظر جسمی و مالی و افراد جامعه توسط پلیس؛
- ۱۶O جلب کمک‌های مردمی و خیرین امنیت‌ساز، تعامل با افراد صاحب نفوذ؛
- ۱۷O بالا بردن هزینه جرم برای مجرمین با کمک همه دستگاه‌ها؛
- ۱۸O اعمال محدودیت مالی، اجتماعی تکرارکنندگان جرم.
- تهدیدها و مخاطرات (محیط بیرونی)
- ۱T آسیب‌های روان‌شناختی و پرخاشگری فرزندان در خانواده‌های طلاق؛
- ۲T وجود محافظان شخصی (بادیگارد) مجرمان خشن و تبهکاران؛
- ۳T عدم شناسایی مجرمین اصلی نزاع؛
- ۴T تقلید برخی نوجوانان از رفتار مجرمین؛
- ۵T وجود اختلافات همسایگی در شروع نزاع‌های جمعی؛
- ۶T نفوذ تربیت خانوادگی منفی در وقوع نزاع؛
- ۷T ارتباط نامتعارف بین دو جنس مخالف باعث نزاع؛

۸T دعوا بین مجرمین و موادفروشان؛

۹T عدم تعادل رفتاری در نزاعها؛

۱۰T عدم بازدارندگی احکام؛

۱۱T رشد اختلافات به خاطر مسائل اقتصادی؛

۱۲T رعایت نشدن شان مأموران در حضور مراجعه کنندگان؛

۱۳T فقر و بیکاری، مهاجرت و عدم تحقق خواسته بزه دیدگان؛

۱۴T ایجاد سازش اجباری؛

۱۵T وجود سلاح های غیرمجاز و آداب و سنت های استفاده از سلاح؛

۱۶T کم کاری سایر سازمان ها.

در این مرحله، عوامل محیطی در قالب ماتریس های^۱ IFE و EFE به جامعه آماری ارائه شد که پس از تجزیه و تحلیل امتیازات مرتبط و ضرایب ماتریس امتیازات مکتسبه در دو وضعیت فعلی و وضعیت آتی به شرح آمده است.

الف) ضعف ها در وضعیت موجود (۴) و در وضعیت آتی (۶،۹):

ب) قوت ها در وضعیت موجود (۴،۴) و در وضعیت آتی (۷،۵):

ج) فرصت ها در وضعیت موجود (۴،۴) و در وضعیت آتی (۷،۵):

د) تهدیدها در وضعیت موجود (۴,۷) و در وضعیت آتی (۷,۳):

شکل شماره (۱) دو وضعیت فعلی و وضعیت آتی عوامل محیطی

در این مرحله، با استفاده از فرمول اصلاح‌شده SW OT آقای آلفرد آر دیوید^۱، توسط دانشگاه عالی دفاع ملی امتیازات مکتسبه قرار داده شد که موقعیت پلیس پیشگیری در موضوع نزاع دسته‌جمعی در ماتریس SPACE مشخص گردید.

شکل شماره (۲) موقعیت عوامل در ماتریس SPACE

همان‌گونه که در ماتریس SPACE پیداست، وضعیت موجود در حوزه پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی در موقعیت «تدافعی خفیف» و در وضعیت آتی باید در موقعیت «تهاجمی خفیف» طی مسیر کند که باید این شکاف بین وضعیت موجود و آتی با راهبردهای مستخرج از عوامل محیطی طی طریق کند.

1.alfred.ar. david

گام بعدی تدوین راهبردهای پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی با ترکیب عوامل درونی و بیرونی محیطی است. در این مرحله، چهار نوع راهبرد TS-WT-WO جمعاً به تعداد ۲۳ راهبرد برای رسیدن از وضعیت موجود به وضعیت آتی استخراج و تدوین شد.

راهبردهای WO

۱WO فرصت مسئول‌سازی سازمان‌های همسو برای پیشگیری از شکل‌گیری اولیه نزاع دسته‌جمعی؛

۲WO تعامل با بزرگان و معتمدین محلی به‌منظور تقویت اقدامات بازدارنده پلیس؛

۳WO بالا بردن هزینه جرم و اطلاع‌رسانی عمومی درباره تشدید مجازات به‌منظور پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی؛

۴WO همسویی پلیس با دستگاه‌های اطلاعاتی و بسیج محل به‌منظور ارتقای اشراف اطلاعاتی درباره نزاع دسته‌جمعی؛

۵WO تقویت و ارتقای مهارت‌های اقناع‌سازی و فن مذاکره کارکنان با بهره‌گیری از رده سازمانی و دستگاه‌های برون‌سازمانی.

راهبردهای WT

۱WT ارتقای آموزش همگانی توسط صداوسیما برای ارتقای اصول و قوانین شهروندی به‌منظور پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی؛

۲WT طرح جمع‌آوری هدفمند سلاح‌های مجاز و غیرمجاز در سطح کلان‌شهرها به‌منظور پیشگیری از مسلحانه شدن نزاع؛

۳WT تشکیل شورای همزیستی مسالمت‌آمیز شهروندی و درگیر کردن شهروندان برای پیشگیری از مشکلاتی که ممکن است به نزاع بینجامد؛

WT^۴ بهره‌گیری از سازمان‌های مردم‌نهاد و داوطلبانی که تمایل به برگزاری کلاس‌های بهداشت حقوق شهروندی برای محلات دارند؛

WT^۵ سازمان‌دهی گروه‌های چابک از پلیس افتخاری و ساکنان داوطلب محلات مستعد نزاع دسته‌جمعی.

راهبردهای TS

TS^۱ بهره‌گیری از توان اشراف اطلاعاتی پلیس برای شناسایی عوامل اصلی نزاع به‌منظور پیشگیری از گسترش نزاع؛

TS^۲ اجرای دوره‌ای عملیات جمع‌آوری سلاح و مهمات به‌منظور پیشگیری از نزاع طایفه‌ای؛

TS^۳ امکان بهره‌مندی از توان یگان امداد و یگان ویژه در پشتیبانی نزدیک از کوپ در نزاع دسته‌جمعی؛

TS^۴ انسجام در سازمان‌دهی پلیس در پیش‌بینی و پیشگیری از نزاع و پرهیز از غافلگیری؛

TS^۵ امکان فیلم‌برداری از صحنه و شناسایی افراد دخیل در نزاع و بهره‌گیری از دوربین‌های موجود در اماکن به‌عنوان قراین ارتکاب جرم؛

TS^۶ امکان کنترل فنی و شناسایی افراد دخیل در زمان نزاع از طریق ابزارهای در اختیار؛

TS^۷ ارتقای توان کوپ در کنترل بافت، علایق و گرایش جمعیت ساکن در محلات برای عملیات پیشدستانه؛

TS^۸ توان پلیس در جلب اعتماد ریش‌سفیدان و معتمدان برای نفوذ در آرام‌سازی جمعیت درگیر.

راهنماهای SO

۱SO فرصت اِشراف بر فضای مجازی توسط پلیس فتا برای شناسایی افراد مخل نظم و اراذل و اوباش؛

۲SO بهره‌مندی از ظرفیت صداوسیما، دانشگاه و آموزش و پرورش برای فرهنگ‌سازی؛

۳SO نهادینه‌سازی حقوق شهروندی با بهره‌گیری از نشست و جلسات نخبگی در مراکز آموزشی و پژوهشی؛

۴SO بهره‌گیری از توان بسیج در مواقع گسترش نزاع؛

۵SO امکان طرح فصلی جمع‌آوری سلاح سرد و آلات قتاله با کمک پلیس اماکن عمومی.

تحلیل نتیجه‌گیری

یکی از مهم‌ترین بخش‌های استخراج راهنماهای پیشگیری از نزاع و درگیری، بررسی امکان اجرایی‌شدن آن بر اساس ظرفیت‌های موجود در سازمان متولی است؛ از این‌رو، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در راستای انجام مأموریت‌های محوله قانونی، بایستی اقدامات خود را همسو با این راهنماها هماهنگ سازد و در صورت لزوم آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌هایی در این‌باره تدوین نماید؛ لذا در اینجا لازم است راهنماهای استخراجی با رویکرد یادشده مورد تحلیل قرار گیرد.

راهنماهای WO: در ارتباط با این بند، پنج راهنما استخراج گردید. اولین راهنما، «فرصت مسئول‌سازی سازمان‌های همسو برای پیشگیری از شکل‌گیری اولیه نزاع دسته‌جمعی» است که در بند ۱۶ دستورالعمل جامع امنیت محله-محور به شماره ۴۵/۱۵/۷۰/۵/۲۵۸ به تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ نیز مورد تأکید قرار گرفته است. طبق این راهنما برای پیشگیری از نزاع و درگیری، باید با تشریک‌مساعی سازمان‌های دخیل، مسئولیت هر سازمان تعیین و در صورت

وقوع این جرائم در قبال کوتاهی‌های خود بایستی پاسخگو باشند. دومین راهبرد، «تعامل با بزرگان و معتمدین محلی به‌منظور تقویت اقدامات بازدارنده پلیس» است که در بند ۱ دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵/۷۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ نیز اشاره شده است. بدین ترتیب، پلیس پیشگیری از جرم و معاونت اجتماعی و فرهنگی پلیس با برگزاری جلسات متعدد با معتمدین و بزرگان محلات، نسبت به آگاه‌سازی و برجسته‌سازی اهمیت موضوع و آسیب‌های احتمالی از نزاع و درگیری، آن‌ها را در امر پیشگیری از نزاع و درگیری تشویق نمایند؛ اما سومین راهبرد، «بالا بردن هزینه جرم و اطلاع‌رسانی عمومی درباره تشدید مجازات به‌منظور پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی» است که جنبه رسمی و قهری پیدا می‌کند. این امر در بند ۱۲ وظایف معاونت اجتماعی از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ مورد تأکید قرار گرفته است و در این خصوص قوه قضائیه و پلیس باید نقش اساسی ایفا کنند تا تلقی و احتساب هزینه - فایده از ارتکاب جرم نزاع و درگیری دسته‌جمعی، به جهت بالا بودن هزینه ارتکاب، موجب انصراف مرتکبان شود. چهارمین راهبرد، راهبرد «همسویی پلیس با دستگاه‌های اطلاعاتی و بسیج محل به‌منظور ارتقای اشراف اطلاعاتی درباره نزاع دسته‌جمعی» است. پلیس همواره در تلاش بوده تا با سایر دستگاه‌های اطلاعاتی و بسیج همکاری اطلاعاتی و عملیاتی داشته باشد که در ارتباط با نزاع دسته‌جمعی نیز این همکاری می‌تواند مؤثر باشد. به همین دلیل است که فراجا در بند ۸ وظایف پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فراجا از دستورالعمل ارتقای اشراف اطلاعاتی، آمادگی و توان عملیاتی، به شماره ۱۲/۴/۱/۲۳۷ تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۱۰ و بند ۶ دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور، به شماره ۴۵/۱۵/۷۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ به این موضوع توجه جدی داشته است. «تقویت و ارتقای مهارت‌های اقناع‌سازی و فن مذاکره کارکنان با بهره‌گیری از رده سازمانی و دستگاه‌های برون‌سازمانی» به‌عنوان پنجمین راهبرد در بند ۹ دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ مورد تأکید قرار گرفته است تا بر این

اساس، واحدهای گشتی و مأموران پلیسی که در نزاع دسته‌جمعی مداخله‌گر هستند با فراگیری اصول روان‌شناختی و فنون مذاکره، قادر به کنترل اوضاع و پیشگیری از توسعه تنش شوند.

راهبردهای WT: اولین راهبرد، راهبرد «ارتقای آموزش همگانی توسط صداوسیما برای ارتقای اصول و قوانین شهروندی و پلیس به‌منظور پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی» است که در بند ۱۲ وظایف معاونت اجتماعی از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ و بند ۴ وظایف معاونت اجتماعی فراجا از دستورالعمل ارتقای اشراف اطلاعاتی، آمادگی و توان عملیاتی به شماره ۱۲/۴/۱/۲۳۷ تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۱۰ تأکید شده است تا این معاونت اجتماعی فراجا با برجسته‌سازی آسیب‌های اجتماعی نزاع دسته‌جمعی، کنترل خشم را به شهروندان بیاموزد. دومین راهبرد، «طرح جمع‌آوری هدفمند سلاح‌های مجاز و غیرمجاز در سطح کلان‌شهرها به‌منظور پیشگیری از مسلحانه شدن نزاع» است این راهبرد در بند ۶ وظایف پاوا از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵/۷۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ آمده است. به‌طور کلی هرگونه آلت جرم به‌عنوان تسهیل‌گر موردتوجه جرم‌شناسان و حقوق‌دانان قرار گرفته است؛ از این نظر که هم موجب فزونی جسارت مرتکب شده و هم آثار خسارت‌بار و جبران‌ناپذیری را به‌جای می‌گذارد که قانون‌گذار ایران حتی حمل آن را غیرقانونی می‌داند تا با این سیاست موجبات پیشگیری از ارتکاب نزاع دسته‌جمعی فراهم شود. «تشکیل شورای همزیستی مسالمت‌آمیز شهروندی و درگیر کردن شهروندان برای پیشگیری از مشکلاتی که ممکن است به نزاع بینجامد» به‌عنوان سومین راهبرد مدنظر بوده است که در بند ۱۸ وظایف پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فراجا از دستورالعمل ارتقای اشراف اطلاعاتی، آمادگی و توان عملیاتی به شماره ۱۲/۴/۱/۲۹۷ تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۱۰ نیز مورد اشاره قرار گرفته است. این راهبرد، غالباً در محلات و نیز آپارتمان‌ها اثر مفیدی دارد که مسائل و مشکلات با تشریک‌مساعی موردبررسی قرار گرفته و از هرگونه نزاع پیشگیری خواهد کرد. چهارمین راهبرد، راهبرد «بهره‌گیری از سازمان‌های مردم‌نهاد و داوطلبانی که

تمایل به برگزاری کلاس‌های بهداشت و حقوق شهروندی برای محلات دارند» است که در بند ۲ وظایف پلیس پیشگیری از دستورالعمل جامع امنیت محله-محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ نیز اشاره شده است. طبق این راهبرد سازمان‌های مردم‌نهاد به‌ویژه بعد از وقوع نزاع و جلوگیری از گسترش دامنه آن می‌توانند نقش مؤثری ایفا کنند. «سازمان‌دهی گروه‌های چابک از پلیس افتخاری و ساکنان داوطلب محلات مستعد نزاع» که در دستورالعمل ملاحظات به‌کارگیری پلیس افتخاری به شماره ۰۱۱۱۰۰۱۷۵۴/۴۵۰۰ تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۱ بدان اشاره شده است، به‌عنوان راهبرد پنجم می‌تواند شرایط مداخله پلیس‌های افتخاری حین وقوع نزاع دسته‌جمعی را فراهم کند. البته استفاده از ظرفیت پلیس افتخاری، مستلزم فراگیری آموزش‌های حرفه‌ای پلیس و قوانین مرتبط با رسیدگی به آیین دادرسی کیفری، به‌ویژه جرائم مشهود، است.

راهبردهای TS: اولین راهبرد، راهبرد «بهره‌گیری از توان اشراف اطلاعاتی پلیس برای شناسایی عوامل اصلی نزاع به‌منظور پیشگیری از گسترش نزاع» است که در بند ۱۷ از وظایف پلیس اطلاعات و امنیت عمومی فراجا از دستورالعمل اشراف اطلاعاتی، آمادگی و توان عملیاتی به شماره ۱۲/۴/۱/۲۳۷ تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۱۰ بدان اشاره شده است. در این زمینه پلیس بایستی با تشکیل پرونده شخصیت برای مجرمان خطرناک و سابقه‌دار، شناسایی این افراد و کنترل دوره‌های آن‌ها را تسهیل نماید. همچنین راهبرد دوم، «اجرای دوره‌ای عملیات جمع‌آوری سلاح و مهمات به‌منظور پیشگیری از نزاع طایفه‌ای» است که علی‌رغم جمع‌آوری سلاح و مهمات غیرمجاز، طوایف مختلفی در ایران هستند که کماکان به اصول سنتی خود پایبند بوده و اسلحه را جزء لاینفک زندگی قبیله‌ای خود می‌دانند که همین امر در نزاع دسته‌جمعی به‌عنوان عامل مخرب و مؤثر در صدمات جانی استفاده می‌شود. برای پیشگیری از این موضوع، فراجا در دستورالعمل کمیته مقابله با سلاح و مهمات غیرمجاز به شماره ۱۴/۶۳/۵۰۹/۲۳۱/۱۰۴/۹۷۴۴۸۹۳ تاریخ ۱۳۹۷/۰۲/۱۰ این موضوع را با جدیت مدنظر قرار داده است. سومین راهبرد، راهبرد «امکان بهره‌مندی از توان

یگان امداد و یگان ویژه در پشتیبانی نزدیک از کوپ در نزاع» است که در بنده ۱۲ وظایف رؤسای کوپ از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ مورد تأکید قرار گرفته است. گاهی نزاع دسته‌جمعی آن‌چنان شدید و بزرگ است که مأموران کوپ به‌تنهایی قادر به کنترل اوضاع نیستند و ضرورت دارد تا یگان امداد و یگان ویژه در اسرع وقت در صحنه حضور یافته و موجبات پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی را فراهم کنند. «انسجام در سازمان‌دهی پلیس در پیش‌بینی و پیشگیری از نزاع و پرهیز از غافلگیری» که در بند ۱۱ وظایف رؤسای کوپ از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ بدان اشاره شده است به‌عنوان چهارمین راهبرد مدنظر است. یکی از تحلیل‌هایی که پلیس باید انجام دهد، شناسایی نقاط نزاع، زمان نزاع و افراد شرکت‌کننده در نزاع دسته‌جمعی و اشرافیت اطلاعاتی لحظه‌ای است تا بدین ترتیب نزاع‌های دسته‌جمعی را پیش‌بینی و پیشگیری کند و غافلگیر نشود. پنجمین راهبرد، راهبرد «امکان فیلم‌برداری از صحنه و شناسایی افراد دخیل در نزاع و بهره‌گیری از دوربین‌های موجود در اماکن به‌عنوان قراین ارتکاب جرم» که بند ۱ وظایف پلیس پیشگیری از دستورالعمل بهره‌برداری از سامانه دوربین مستندساز البسه به شماره ۴۵/۱۴/۱۰۶۷۶۲۵۴۰ تاریخ ۲۸/۱۲/۱۳۹۷ و در بند ۶ وظایف پلیس پیشگیری از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ نیز آمده است بر نقش فناوری در کنترل اوضاع و پیشگیری از جرم تأکید دارد. «امکان کنترل مکالمات و شناسایی افراد دخیل در زمان نزاع از طریق ابزارهای فنی» به‌عنوان ششمین راهبرد در بند ۲ وظایف پاوا از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ بیان شده است. البته این راهبرد باید با رعایت حقوق افراد و حریم خصوصی آن‌ها با کسب مجوز از مقام قضایی اجرا شود. راهبرد هفتم، «توان کوپ در کنترل بافت، علایق و گرایش جمعیت ساکن در محلات برای عملیات پیشدستانه» است که در بند ۷ وظایف پلیس پیشگیری از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸

تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ و راهبرد هشتم «توان پلیس در جلب اعتماد ریش‌سفیدان و معتمدان برای نفوذ در آرام‌سازی جمعیت درگیر» که در بند ۴ وظایف پلیس پیشگیری از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ بدان اشاره شده است از جمله مهم‌ترین راهبردهای سیاست جنایی مشارکتی است.

راهبردهای SO: اولین راهبرد، راهبرد «فرصت‌إشراف بر فضای مجازی توسط پلیس فتا برای شناسایی افراد مخل نظم و اراذل‌واوباش» است. این راهبرد در بند ۵ شرح وظایف دستورالعمل مقابله با اراذل‌واوباش به شماره ۱۰۱۸۷۱۱۹۸۷۱۱/۲۷۴/۱۵۱۵/۱۴/۶۶ تاریخ ۱۳۹۸/۰۳/۰۲ مورد تأکید فراجا است. این بدان معناست که فضای مجازی می‌تواند به‌عنوان بستر ساز نزاع دسته‌جمعی، شرایطی را برای ارتکاب این جرم فراهم کند. «بهره‌مندی از ظرفیت صداوسیما، دانشگاه و آموزش‌وپرورش برای فرهنگ‌سازی» به‌عنوان دومین راهبرد در بند ۱۲ وظایف معاونت اجتماعی از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ پیش‌بینی شده است و «نهادینه‌سازی حقوق شهروندی با بهره‌گیری از نشست و جلسات نخبگی در مراکز آموزشی و پژوهشی» از جمله مهم‌ترین راهبردهایی است که اگرچه به‌طور مستقیم در پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی نقش ندارد؛ لیکن می‌تواند با آگاه‌سازی افراد جامعه از حقوق شهروندی، آن‌ها را در چگونگی حصول این حقوق آشنا سازد. این امر مهم در دستورالعمل رعایت حقوق قانونی و شهروندی متهمان به شماره ۴۵۰۰/۴۵/۴۲/۱ تاریخ ۱۴۰۱/۰۱/۱۷ اصل ۲۲، ۳۲ و ۳۳ قانون اساسی و مواد مختلفی از قانون مجازات اسلامی، قانون مجازات جرائم نیروهای مسلح و قانون آیین دادرسی کیفری به‌وضوح ذکر شده است. چهارمین راهبرد، راهبرد «بهره‌گیری از توان بسیج در مواقع گسترش نزاع» است که در بند ۶ شرح وظایف اداره خدمات قضایی پلیس پیشگیری و بند ۶ وظایف پاوا از دستورالعمل جامع امنیت محله‌محور به شماره ۴۵/۱۵۶۰/۵/۲۵۸ به تاریخ ۱۴۰۲/۰۲/۰۹ بدان اشاره شده است. این مهم می‌تواند در قالب تعامل دوطرفه بسیج و فراجا و در قالب قوانین تشکیل ناجا و قانون حمایت قضایی از

بسیج اقدام شود. آخرین و پنجمین راهبرد، راهبرد «امکان طرح فصلی جمع‌آوری سلاح سرد و آلات قتاله با کمک پلیس اماکن عمومی» است که در دستورالعمل کمیته مقابله با سلاح و مهمات قاچاق غیرمجاز به شماره ۱۴/۶۳/۵۰۹/۲۳۱/۱۰۴/۹۷۴۴۸۹۳ تاریخ ۱۳۹۷/۰۲/۱۰ و بند ۶ شرح وظایف پلیس اطلاعات از دستورالعمل ارتقای اشراف اطلاعاتی، آمادگی و توان عملیاتی به شماره ۱۲/۴/۱/۲۹۷ تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۱۰ بدان تأکید شده است. همان‌گونه که در تحلیل راهبردهای قبلی گذشت، برخی از جرائم با ابزارهای خاص ارتکاب می‌یابد و یا اینکه این ابزارها دامنه ارتکاب این جرائم را توسعه می‌بخشند که این امر باعث توسعه صدمات و آثار جبران‌ناپذیری می‌شود که در نزاع دسته‌جمعی گاهی موجب سلب حیات و قتل عمدی افراد می‌شود. به همین دلیل جمع‌آوری سلاح و مهمات غیرمجاز و کنترل نوبه‌ای آن می‌تواند موجبات پیشگیری از نزاع دسته‌جمعی و یا کاهش آثار مخرب این جرم شود.

بر اساس تحلیل‌های صورت‌گرفته از راهبردهای استخراجی، نتایج این پژوهش حکایت‌گر همسویی با نتایج تحقیقات شریف‌زاده (۱۳۹۸) با عنوان «چالش‌های حقوقی و پلیسی نظارت بر مجرمان سابقه‌دار با هدف بهره‌گیری از قوانین موضوعه ایران»؛ نتایج امام‌وردی محمدی و همکاران (۱۳۹۷) با عنوان «موانع و مشکلات مدیریتی فرماندهان در مبارزه با پدیده نزاع و درگیری»؛ نتایج یزدان‌پرست و همکاران (۱۳۹۸) با عنوان «علت‌یابی و آسیب‌شناسی نزاع در شهرستان کازرون و نقش پلیس در کاهش آن»؛ نتایج رسولی و یاری‌مقدم (۱۳۹۹)، با عنوان «نقش شورای معتمد پلیس در پیشگیری از جرائم خشن»؛ نتایج رحمتی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «شناسایی عوامل مؤثر بر وقوع جرم درگیری»؛ و نتایج پژوهش حسنی و نجاری (۱۳۹۸) با عنوان «بررسی میزان گرایش به نزاع و درگیری در بین شهروندان» است.

پیشنهادهای برگرفته از تجارب خبرگان

۱- تعامل با بزرگان و معتمدین محلی به منظور تقویت اقدامات بازدارنده پلیس در اولویت معاونت اجتماعی و پلیس پیشگیری از جرم قرار گیرد؛

۲- به منظور ارتقای اشراف اطلاعاتی درباره نزاع دسته جمعی، پلیس با دستگاه‌های اطلاعاتی و بسیج همکاری اطلاعاتی و عملیاتی تنگاتنگی داشته باشد؛

۳- در خصوص آثار و خسارات نزاع دسته جمعی از طریق رسانه‌های مختلف از جمله صداوسیما آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی به شهروندان صورت گیرد؛

۴- طرح جمع‌آوری هدفمند سلاح و مهمات غیرمجاز و ابطال پروانه سلاح‌های غیرمجاز برای افراد سابقه‌دار در دستور کار پلیس و قوه قضائیه قرار گیرد.

سپاس‌گزاری

در پایان نویسندگان بر خود فرض می‌دانند از کلیه خبرگان و افرادی که با همکاری خود بر غنای این اثر افزودند و همچنین دست‌اندرکاران نشریه و داوران محترم، تشکر و قدردانی کنند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

افشانی، سید علیرضا؛ کریمی منجر موئی، یزدان. (۱۳۹۷). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش به نزاع دسته‌جمعی در شهر لردگان. فصلنامه انتظام اجتماعی، ۱۰(۱)، ۶۲-۴۹.

http://sopra.jrl.police.ir/article_87672.html

امام‌وردی محمدی، صفوه الله؛ مصطفی‌نژاد، حسن؛ و رادان، احمدرضا. (۱۳۹۷). موانع و مشکلات مدیریتی فرماندهان در مبارزه با پدیده نزاع و درگیری در استان خراسان شمالی. فصلنامه دانش انتظامی، ۵(۱۷)، ۷-۲۶.

http://khs.jrl.police.ir/article_19781.html

برایسون، جان مور. (۱۳۸۱). برنامه‌ریزی استراتژیک برای سازمان‌های دولتی و غیرانتفاعی. ترجمه عباس منوریان، تهران مرکز آموزش مدیریت دولتی.

بیات، بهرام. (۱۳۷۸). پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماع‌محور. تهران: اداره تبلیغات معاونت اجتماعی نیروی انتظامی.

پاد، ابراهیم. (۱۳۸۵). حقوق کیفری اختصاصی. جلد اول، چاپ دوم، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

حبیب‌زاده، محمدجعفر؛ و جعفری، عباس. (۱۳۸۸). تحلیل رکن‌های جرم منازعه: بررسی ماده ۶۱۵ قانون مجازات اسلامی، مندرج در تازه‌های علوم جنایی (مجموعه مقاله‌ها)، زیر نظر علی حسین نجفی ابرندآبادی، تهران: بنیاد حقوقی میزان.

حسن‌بیگی، ابراهیم. (۱۳۹۴). مدیریت راهبردی، تهران، انتشارات سمت.

حسینی، محمد؛ و نجاری، مهدی. (۱۳۹۸). بررسی میزان گرایش به نزاع و درگیری در بین شهروندان (مورد مطالعه: شهر ارومیه). دانش انتظامی آذربایجان غربی، ۱۲(۴۳)، ۳۱-۲۱.

http://westaz.jrl.police.ir/article_92948.html

خراط‌ها، سعید؛ و جاوید، نورمحمد. (۱۳۸۴). بررسی علل و عوامل جامعه‌شناختی بروز نزاع و درگیری و پیامدهای آن در شهر تهران. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ۲(۷۶)، ۷-۶.

<https://www.sid.ir/journal/issue/73743/fa>

خزائی، سعید؛ و اوضاعی، افسانه. (۱۳۹۸). از تحلیل راهبردی تا آینده‌نگاری سازمانی. تهران: نشر هورمزد.

رحمتی، منصور؛ یزدانی، محمدحسن؛ و پاشازاده، اصغر. (۱۴۰۰). شناسایی عوامل مؤثر

بر وقوع جرم درگیری (مطالعه موردی: شهر اردبیل). مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۶(۵۴)، ۱۷۵-۱۹۰.

<http://noo.rs/impkU>

رسولی، غلامرضا و یاری‌مقدم، ابوتراب. (۱۳۹۹). نقش شورای معتمد پلیس در پیشگیری از جرائم خشن (مطالعه موردی: معتمدین شهر گرگان). فصلنامه علمی دانش انتظامی گلستان، ۱۱(۴۳)، ۵۳-۸۲.

http://golestan.jrl.police.ir/article_95102.html

رضاییان، علی. (۱۳۹۵). مبانی سازمان و مدیریت. تهران: انتشارات سمت.

رابینز، استیفن و سنزو، دیوید. (۱۳۷۹). مبانی مدیریت. ترجمه سید محمد اعرابی، محمدعلی حمیدرفیعی و بهروز اسراری ارشاد، چاپ سوم، تهران: انتشارات دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

زراعت، عباس. (۱۳۸۶). حقوق جزای اختصاصی. چاپ چهارم، تهران: فکرسازان.

سوری، ابوزر؛ مهدوی‌کیا، مهدی؛ سوری، ربیع‌الله. (۱۴۰۰). بررسی جامعه‌شناختی عوامل مؤثر بر وقوع نزاع‌های دسته‌جمعی و راهکارهای پیشگیری از آن (مطالعه موردی: شهرستان رومشکان). فصلنامه دانش انتظامی لرستان، ۹(۳۴)، ۷۴-۹۵.

http://lorestan.jrl.police.ir/article_96672.html

شاکری، ابوالحسن. (۱۳۸۲). قوه قضائیه و پیشگیری از وقوع جرم. مجموعه مقالات همایش علمی کاربردی پیشگیری از وقوع جرم. مازندران.

شاکری، ابوالحسن؛ و جدی حسینی، نسیم. (۱۳۹۱). چالش‌های دستگیری در پرتو نظام حقوقی ایران و انگلیس. پژوهش‌های دانش انتظامی، ۱۴(۱)، ۹۳-۱۱۳.

http://pok.jrl.police.ir/article_97083.html

شریف‌زاده، مهدی. (۱۳۹۸). چالش‌های حقوقی و پلیسی نظارت بر مجرمان سابقه‌دار. کارآگاه، ۱۲(۴۶)، ۷-۲۰.

http://det.jrl.police.ir/article_20515.html

عادلی، علیرضا. (۱۳۹۲). نزاع؛ علل، پیامدها و راهکارها (بررسی موردی استان کهگیلویه و بویراحمد). شیراز، نوید شیراز.

عبداللهی، محمد. (۱۳۷۳). طرح مسائل اجتماعی در ایران، اهداف و ضرورت‌ها. مجموعه مقالات مسائل اجتماعی ایران، تهران: انتشارات آگاه.

فرجی‌ها، محمد. (۱۳۸۹). رویکرد نظری به پیشگیری از جرم: الش‌ها، راهکارها. رویکرد چند نهادی به پیشگیری از جرم. مجموعه مقالات ارائه‌شده در نخستین همایش ملی پیشگیری از جرم، تهران: معاونت آموزش نیروی انتظامی.

گل محمدی خامنه، علی. (۱۳۸۵). مدیریت پیشگیری از جرائم. تهران: معاونت آموزش دانشگاه علوم انتظامی ناجا.

گلدوزیان، ایرج. (۱۳۸۶). حقوق جزای اختصاصی. تهران: دانشگاه تهران.

معین، محمد. (۱۳۸۷). فرهنگ فارسی معین. چاپ هجدهم، تهران: امیرکبیر.

میرزایی مطلق، عبادالله. (۱۳۸۱). نقش پلیس در کاهش و افزایش جرم در استان لرستان. رساله تحقیقاتی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نراق.

میرساردو، طاهره؛ و مرتضایی، علیرضا. (۱۳۹۱). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر وقوع نزاع دسته جمعی در شاهرود. فصلنامه دانش انتظامی سمنان، ۲(۶)، ۷-۳.

http://semnan.jrl.police.ir/article_15766.html

نجفی ابرنآبادی، علی حسین. (۱۳۸۳). مباحثی در علوم جنایی؛ تقریرات درس جرم شناسی. مقاطع دکتری و کارشناسی ارشد، مجموعه دوجلدی. به کوشش شهرام ابراهیمی.

نجفی ابرنآبادی، علی حسین. (۱۳۸۴). تقریرات درس جامعه شناسی جنایی. دوره کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی تهران.

هیکس، هربرت جی؛ و گولت، سی. ری. (۱۳۷۶). تئوری های سازمان و مدیریت. ترجمه گوئل کهن. جلد دوم، تهران: انتشارات دوران.

یزدان پرست، ملکه؛ زارع، حکیمه؛ و مسلم وحیدی راد. (۱۳۹۸). علت یابی و آسیب شناسی نزاع در شهرستان کازرون و نقش پلیس در کاهش آن. فصلنامه دانش انتظامی فارس، ۶(۲۰)، ۴۱-۷۰.

http://far.jrl.police.ir/article_92337.html

Ayorinde, A. (2011). Land Conflict as an Impediment to Community Development in Southwestern Nigeria. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research in Business*, 3.4, 40-58.

Emanuel, M., & Ndimbwa, T. (2013). Traditional Mechanisms of Resolving Conflicts over Land Resource: A Case of Gorowa Community in Northern Tanzania. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 3(11), 214-224.

Side, K. (2014). Re-assessing rural conflict: Rituals, symbols, and commemorations in the Moyle District, Northern Ireland. *The Journal of Rural and Community Development*, 9(4), 102-127.